

Каріков С.А., доцент

Національний університет цивільного захисту України
**ДО ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ КУЛЬТУРОЛОГІЇ
У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Навчальна дисципліна «Культурологія» належить до гуманітарних наук, вивчення яких на сучасному етапі розвитку людства набуває все більшого значення. Ознайомлення із сутністю культуротворчого процесу, його основними історичними етапами, сучасним станом та перспективами соціокультурного розвитку має сприяти досягненню високого рівня гуманітарної культури особистості, удосконаленню когнітивної і комунікативної компетентностей, подоланню професійної однобічності, формуванню здатності аналізувати соціальні, моральні, естетичні, культурно-історичні проблеми, які мають загальнолюдське значення.

Оскільки сфера культури охоплює практично всі напрями людської діяльності, вивчення дисципліни «Культурологія» передбачає застосування філософських, історичних, етичних, естетичних, політичних, економічних, природничих знань, які складають світоглядну цілісність. Тому для вивчення культурології мають бути застосовані міждисциплінарні зв'язки, здійснена актуалізація різноманітних знань із метою їх інтеграції в системне розуміння соціокультурного процесу. Історичне минуле і сучасний стан світової та вітчизняної культури мають вивчатися в нерозривному зв'язку, що актуалізує звернення викладача до матеріалу інших навчальних дисциплін, які входять до програми підготовки здобувачів вищої освіти. Зокрема, зміст навчальної дисципліни «Культурологія» пов'язаний із оволодінням знаннями, набутими протягом вивчення дисциплін «Філософія», «Історія та культура України», і водночас забезпечує засвоєння знань із дисциплін «Релігієзнавство», «Політологія» та ін.

Досвід викладання навчальної дисципліни «Культурологія» у вищій школі засвідчує, що до головних проблем її вивчення належить складність

розуміння здобувачами вищої освіти зв'язків між різними етапами історико-культурного розвитку людства, закономірностей соціокультурної динаміки. У багатьох випадках студенти, курсанти, слухачі розглядають зміст культури певної історичної епохи як простий перелік імен найбільш відомих діячів культури та назв їх творів, не усвідомлюючи загальних та специфічних ознак відповідної епохи як компонентів загальносвітового культуротворчого процесу, не визначаючи тенденцій виникнення нових культурних явищ і їх значення для подальшого розвитку людства. Так, наприклад, творчість Шекспіра варто розглядати не лише як вияв генія англійського драматурга, але й як новий крок у розумінні складності, суперечливості, багатогранності внутрішнього світу людини, зумовлений переходом європейської культури від ідеалів епохи Відродження до принципів доби бароко.

На наше переконання, освоєння засад культурології передбачає розуміння культури як всезагальної, рухомої смислової реальності, відповідно до чого мають бути сформовані поняття про взаємодію матеріально-технічних та ідеально-образних чинників культури, головні суперечності її розвитку, культурні цінності, особливості соціального часу і простору, інші змістовні орієнтири для інтерпретації явищ культури в їх історичному контексті й у ретроспективному аналізі. За такого підходу вивчення культурології матиме системний характер, що сприятиме усвідомленню здобувачами вищої освіти змісту культури не як набору окремих артефактів і художніх творів, а як єдиної сфери матеріальних та духовних цінностей, які відображують активну творчу діяльність в осягненні світу протягом історичного розвитку суспільства, що позначає універсальне відношення людини до світу, через яку людина створює світ і себе саму [1, с. 4]. Завдяки такому підходу стає можливим розкриття смислу культури як універсального способу творчої самореалізації людини, що збагачує нас не тільки новими знаннями, але й новим творчим досвідом.

Література

1. Каріков С. А. Культурологія : курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2019. 87 с.